

MẤY Ý KIẾN VỀ TỰ PHÊ BÌNH VÀ PHÊ BÌNH THEO TƯ TƯỞNG

HỒ CHÍ MINH

Thượng tá NGUYỄN VĂN VINH

Học viện chính trị quân sự - Bộ quốc phòng

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh - lãnh tụ vĩ đại, người Thầy kính yêu của Đảng, dân tộc và nhân dân ta luôn hết sức quan tâm, coi trọng công tác tự phê bình và phê bình của Đảng, Nhà nước và các đoàn thể; nhất là việc tự phê bình và phê bình của mỗi cán bộ, đảng viên. Chủ tịch Hồ Chí Minh không những là người luôn chỉ rõ mục đích, nội dung, phương pháp và ý nghĩa quan trọng của vấn đề tự phê bình và phê bình cho cán bộ, đảng viên; mà người còn là một tấm gương sáng ngời, mẫu mực về thực hành tự phê bình và phê bình trước Đảng và trước nhân dân.

Theo Bác: "Phê bình là nêu ưu điểm và vạch khuyết điểm của đồng chí mình.

Tự phê bình là nêu ưu điểm và vạch khuyết điểm của mình.

Tự phê bình và phê bình phải đi đôi với nhau. Mục đích là cho mọi người học lẫn ưu điểm của nhau và giúp nhau chữa những khuyết điểm"⁽¹⁾.

Bác Hồ luôn căn dặn cán bộ, đảng viên là phải có phương pháp tự phê bình và phê bình đúng đắn, vì đây là một yếu tố cơ bản quyết định chất lượng, hiệu quả tự phê bình và phê bình. Bác nói: "Phê bình là cốt để giúp nhau tiến bộ. Cho nên phê bình phải có thái độ thành khẩn, tinh chất xây dựng. Không nên phê bình ầu, phê bình suông. Khi phê bình cần phải xét nguyên nhân của khuyết điểm, phải cân nhắc đến ưu điểm, phải đề ra cách sửa chữa"⁽²⁾.

Bác Hồ thường nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải luôn luôn có thái độ nghiêm túc, thành khẩn, trung thực trong tự phê bình và phê bình; vì đây là một trong những yêu cầu cơ bản, quan trọng để tự phê bình và phê bình có hiệu quả. Bác viết: "Dưới chế độ dân chủ, thì mọi người trước hết là mọi cán bộ, mọi cơ quan và đoàn thể cần phải thật thà tự phê bình và hoan nghênh người khác phê bình mình; có như vậy mới tiến bộ được"⁽²⁾.

Trước lúc đi xa, trong bản Di chúc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn Đảng ta: "Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công

Đảng ta là một Đảng cầm quyền nhưng vừa là người lãnh đạo, vừa là đầy tớ trung thành của nhân dân nên muốn làm tốt chức năng đó thì vũ khí sắc bén duy nhất để xây dựng Đảng lớn mạnh là phê bình và tự phê bình. Chủ tịch Hồ Chí Minh, lãnh tụ vĩ đại, người thầy kính yêu lúc sinh thời cũng như trước lúc đi xa đã luôn căn dặn cán bộ đảng viên cần phải coi trọng phê bình và tự phê bình. Trong điều kiện cụ thể hiện nay, vận dụng tư tưởng của Người vào phê và tự phê trong xây dựng và chỉnh đốn Đảng, theo Nghị quyết Trung ương 6 lần 2 (khóa VIII) là suy nghĩ của tác giả mà Tạp chí muốn chuyển tải tới bạn đọc.

vô tư. Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân". Để thực hiện tốt những vấn đề cơ bản, cốt lõi này, Bác dặn thêm: "Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau".

Ngày nay, trong thời kỳ đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, vì mục tiêu: Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh; Đảng, Nhà nước ta cũng như đa số cán bộ, đảng viên đã, đang quán triệt sâu sắc và thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả lời dạy của Bác về tự phê bình và phê bình.

Tuy nhiên, với thái độ nghiêm túc, khách quan, công bằng thì vấn đề tự phê bình và phê bình trong các tổ chức Đảng, cũng như trong cán bộ, đảng viên ở các ngành, các cấp, các địa phương, các cơ sở cũng như các đơn vị quân đội hiện nay, bên cạnh những ưu điểm là cơ bản, chủ yếu, vẫn còn những hạn chế nhất định. Điều đó được thể hiện ở chỗ: Một số cấp ủy và một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa nhận thức đúng đắn, đầy đủ, sâu sắc về vai trò, tầm quan trọng của vấn đề tự phê bình và phê bình. Cho nên, bộ phận cán bộ, đảng viên đó còn thiếu nghiêm túc, khách quan, trung thực trong tự phê bình và phê bình; một bộ phận cán bộ, đảng viên chưa nêu cao tính chiến đấu, chưa mạnh dạn nói rõ khuyết điểm của tổ chức, cấp ủy, cũng

như của bản thân mình. Cá biệt, có đồng chí còn ngại va chạm, sợ mất lòng, né tránh tự phê bình và phê bình. Do đó, thời gian qua cũng như hiện nay, vấn đề tự phê bình và phê bình trong một số tổ chức Đảng, một số cán bộ, đảng viên chưa đạt được chất lượng, hiệu quả như mong muốn của nhân dân. Việc khắc phục những biểu hiện tiêu cực về nhận thức, chính trị tư tưởng, đạo đức, lối sống chưa tốt dẫn đến tệ buôn lậu, tham nhũng, làm giàu bất chính, cá nhân chủ nghĩa trong một bộ phận cán bộ, đảng viên còn chậm được ngăn chặn hoặc ngăn chặn không có hiệu quả.

Xuất phát từ sự nhận định thực trạng vấn đề tự phê bình và phê bình trong các tổ chức Đảng, cũng như trong đội ngũ cán bộ, đảng viên của Đảng, Nhà nước ta hiện nay; Nghị quyết hội nghị Trung ương 6 lần 2 (khóa VIII) trong khi đề ra "một số vấn đề cơ bản và cấp bách trong công tác xây dựng Đảng hiện nay" đã nêu ra một trong mười nhiệm vụ cơ bản, chủ yếu của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng là: "Toàn Đảng tiến hành cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng, thực hiện tự phê bình và phê bình nhằm kỷ niệm 30 năm thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh (2/9/1969 - 2/9/1999) và kỷ niệm 70 năm thành lập Đảng (3/2/1930 - 3/2/2000)"⁽³⁾.

Mục đích cơ bản, chủ yếu của đợt sinh hoạt tư tưởng tự phê bình và phê bình trong

⁽¹⁾ Hồ Chí Minh, Toàn tập, Tập 5, NXB CTQG, HN, 1995, tr. 267

⁽²⁾ Hồ Chí Minh, Toàn tập, Tập 8, NXB CTQG, HN, 1996, tr. 222

⁽³⁾ Văn kiện HN lần thứ sáu (lần 2) Ban chấp hành Trung ương khóa VIII, NXB CTQG, HN, 1999, tr. 33

dịp này của toàn Đảng là nhằm góp phần giáo dục, nâng cao nhận thức, tư tưởng chính trị, rèn luyện đạo đức, lối sống, chống chủ nghĩa cá nhân trong cán bộ, đảng viên, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của các tổ chức Đảng; góp phần xây dựng Đảng ta thật sự vững mạnh về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Làm cho Đảng ta vươn lên ngang tầm thời đại về trí tuệ, năng lực, xứng đáng là người lãnh đạo duy nhất của toàn dân trong thời kỳ đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đẩy nhanh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, vì mục tiêu: Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh.

Để góp phần thực hiện có chất lượng, hiệu quả đợt sinh hoạt tư tưởng tự phê bình và phê bình trong toàn Đảng, và thực hiện tốt lời kêu gọi của Tổng Bí thư Lê Khả Phiêu về vấn đề này, theo chúng tôi, các tổ chức Đảng cũng như mọi cán bộ, đảng viên, cần thấm nhuần tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh về vấn đề này, trước mắt và chủ yếu cần tập trung thực hiện tốt một số biện pháp cơ bản, chủ yếu sau đây:

Một là, cấp ủy và mọi đảng viên phải luôn nhận thức đúng đắn, đầy đủ, sâu sắc về vai trò, tầm quan trọng và mục đích của tự phê bình và phê bình. Để từ đó, xác định rõ trách nhiệm chính trị, quyết tâm, thái độ, động cơ và biện pháp tiến hành tự phê bình và phê bình cho phù hợp và có kết quả thiết thực. Mỗi đảng viên phải hiểu tự phê bình và phê bình luôn là một trong những qui luật phát triển cơ bản của Đảng là nguyên tắc, chế độ cơ bản, thường xuyên trong tổ chức và sinh hoạt của Đảng; là trách nhiệm, quyền lợi và nghĩa vụ của mỗi tổ chức Đảng cũng như mỗi người đảng viên. Tự phê bình và phê bình là nêu rõ ưu điểm, vạch khuyết điểm của bản thân mình, đơn vị mình và của đồng chí, đồng đội mình. Tự phê bình và phê bình phải đi đôi với nhau, nhưng trong đó phải lấy tự phê bình bản thân và đơn vị mình là chủ yếu.

Hai là, cấp ủy và mọi đảng viên cần hết sức coi trọng vấn đề nâng cao chất lượng, hiệu quả tự phê bình và phê bình của từng đảng viên ở chi bộ. Bởi vì, chi bộ là nơi mà mỗi cán bộ, đảng viên, kể cả cán bộ cấp cao của Đảng, Nhà nước thể hiện một cách trực tiếp, rõ nét nhất về phẩm chất, năng lực, đạo đức, lối sống, cũng như khả năng, mức độ hoàn thành nhiệm vụ của họ. Đồng thời, chi bộ cũng là nơi cán bộ, đảng viên trực tiếp quan hệ với quần chúng lao động; là nơi cán bộ, đảng viên trực tiếp giáo dục, tuyên truyền, hướng dẫn, vận động, và giúp đỡ

quần chúng thực hiện mọi đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước.

Ba là, cấp ủy và mọi đảng viên phải có sự chuẩn bị chu đáo về mọi mặt và tiến hành thật sự nghiêm túc, thẳng thắn, trung thực trong tự phê bình và phê bình. Trong quá trình chuẩn bị nội dung tự phê bình và phê bình, cấp ủy và từng đảng viên cần căn cứ chủ yếu vào chức trách, nhiệm vụ được giao của chi bộ, đơn vị, bản thân và của đồng chí mình là chính, cũng như những hướng dẫn, chỉ đạo của cấp trên, để khi tiến hành tự phê bình và phê bình luôn được chủ động và có hiệu quả cao nhất. Về nội dung tự phê bình và phê bình, trước hết và chủ yếu cần tập trung làm rõ trách nhiệm, ý thức tổ chức kỷ luật, nhận thức chính trị - tư tưởng, đạo đức, lối sống và mức độ hoàn thành nhiệm vụ của từng cấp ủy và đảng viên.

Đối với tự phê bình của bản thân, người đảng viên, nhất là cấp ủy phải có thái độ tự giác, nghiêm túc, thành khẩn nói rõ ưu, khuyết điểm của mình trước chi bộ, nhất là nói rõ những hạn chế, yếu kém. Đồng thời nhận rõ nguyên nhân dẫn tới những khuyết điểm và đề ra được phương hướng, biện pháp khắc phục, sửa chữa khuyết điểm trong thời gian tới. Trong khi được chi bộ phê bình, góp ý, người đảng viên cần phải có thái độ bình tĩnh lắng nghe, tiếp thu ý kiến một cách nghiêm túc. Khi thấy có ý kiến đóng góp nào đó chưa đúng với bản thân mình, người đảng viên có thể hỏi lại hoặc nêu ra ý kiến để chi bộ thảo luận, xem xét và kết luận. Khi chi bộ đã kết luận rõ ràng về đúng, sai, ưu, khuyết điểm của bản thân mình, người đảng viên phải nghiêm túc tiếp thu để sau đó phát huy và sửa chữa cho tốt.

Khi phê bình góp ý đối với đồng chí mình, người đảng viên phải có thái độ khách quan, thẳng thắn, trung thực và công tâm, cởi mở và chân thành; một vấn đề cơ bản đáng lưu ý trong khi phê bình, góp ý cần căn cứ vào những vấn đề cơ bản, chủ yếu của đồng chí mình như: Thực đức và thực tài, phẩm chất và năng lực, ý thức và trách nhiệm, đặc biệt cần căn cứ vào mức độ hoàn thành nhiệm vụ của đồng chí mình để góp ý cho sát, đúng. Không nên sa vào những vấn đề vụn vặt, thứ yếu như: Cá tính, sở thích, thói quen. Phải nêu đúng mức cả ưu điểm, khuyết điểm của đồng chí mình.

Bốn là, cần phát huy vai trò và thực hiện tốt chức năng “cầm cân nảy mực” của chi bộ, chi ủy và bí thư trong thực hiện tự phê bình và phê bình. Thực tiễn đã chứng minh rằng,

nếu chi bộ, chi ủy và bí thư “cầm cân nảy mực” đúng đắn, công tâm trong xem xét, đánh giá, kết luận ưu, khuyết điểm của từng đảng viên thì sẽ tạo động lực và không khí tốt; ngược lại thì dễ tạo ra những tiêu cực, gây ra sự thiếu tin tưởng lẫn nhau; từ đó mà ảnh hưởng tới năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của chi bộ. Một điều đáng chú ý là, chi ủy và bí thư phải có sự nhận xét, đánh giá và kết luận đúng đối với ưu, khuyết điểm của từng đảng viên; chỉ rõ nguyên nhân của những hạn chế, yếu kém đó và gợi ý được phương hướng, biện pháp đúng, giúp từng đảng viên sửa chữa được khuyết điểm, phát huy ưu điểm, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Chi ủy và bí thư cần biểu dương, khen thưởng đúng mức, kịp thời đối với những đảng viên có tinh thần trách nhiệm cao, trung thực, thẳng thắn, mạnh dạn trong cả tự phê bình và phê bình. Đồng thời, có thái độ kiên quyết, xử lý kỷ luật nghiêm minh đối với những đảng viên có thái độ trù dập người phê bình; hoặc lợi dụng góp ý, phê bình để xuyên tạc, nói xấu lãnh đạo, chỉ huy và đồng chí của mình. Cấp ủy và bí thư nên hướng chi bộ góp ý, làm rõ những vấn đề được coi là “phức tạp, tế nhị” mà lâu nay nhiều đảng viên có biểu hiện sợ sệt, né tránh, né nang, và không dám góp ý, phê bình, ví dụ như: Việc phê bình của đảng viên đối với cán bộ lãnh đạo, chỉ huy đơn vị; những người đang làm công tác tổ chức - cán bộ, hoặc đang nắm giữ tài chính của đơn vị. Chi ủy và bí thư cần tổ chức chặt chẽ để quần chúng góp ý, phê bình đối với cấp ủy và cán bộ, đảng viên trong đơn vị. Có như vậy, việc thực hiện tự phê bình và phê bình của đảng viên ở dưới các chi bộ mới có chất lượng, hiệu quả tốt.

Năm là, chi ủy và bí thư cần tiếp tục làm tốt công tác theo dõi, kiểm tra việc tiếp thu phê bình, sửa chữa khuyết điểm của từng đảng viên sau khi họ đã tự phê bình và được góp ý, phê bình ở chi bộ. Kịp thời động viên, khuyến khích, nêu gương những đảng viên sửa chữa tốt khuyết điểm, phát huy tốt ưu điểm, vươn lên hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao. Đồng thời, qua công tác theo dõi, kiểm tra, giúp chi ủy và bí thư kịp thời uốn nắn những nhận thức lệch lạc, những khuyết điểm mới phát sinh trong đội ngũ đảng viên. Từ đó, đưa công tác tự phê bình và phê bình của cán bộ, đảng viên ở chi bộ vào nền nếp, có chất lượng, hiệu quả ngày càng cao.

Biên tập: Nghiêm Phú Ninh